Orkuveitan

Endurheimt náttúrugæða í Elliðaárdal

Niðurlagning Elliðaárvirkjunar sbr. Vatnalög nr. 15/1923

Kynning í Umhverfis og skipulagsráði 18. mars 2026

Endurheimt í stóra samhenginu

- Á síðustu áratugum hafa þúsundir stíflna verið fjarlægðar í Evrópu og Bandaríkjunum.
- Náttúran bregst hratt við: farvegir jafna sig, lífríki tekur við sér og fisktegundir snúa aftur á svæði sem áður voru þeim óaðgengileg.
- Slík verkefni eru í dag talin eðlilegur hluti af vistheimt,
- Meðvitund um mikilvægi óhindraðra vatnsfalla eykst jafnt og þétt í ljósi loftslags- og náttúruvár .

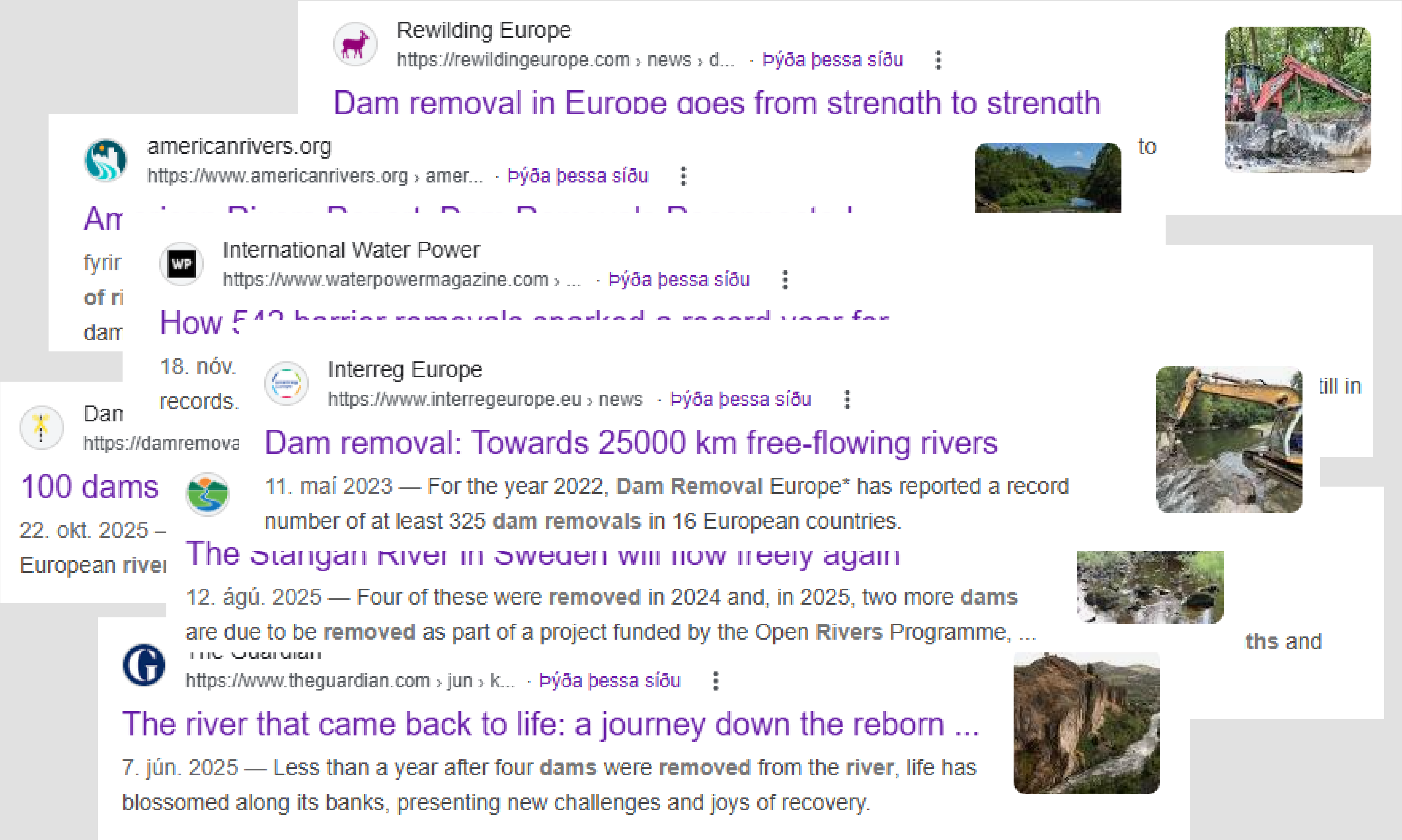

Elliðaárvirkjun fær nýtt hlutverk

① Gamla rafstöðin/Elliðaárstöð ② Aðfallspípan meðfram Rafstöðvarvegi ③ Árbæjarstífla

Niðurlagning fellur undir vatnalög og minjalög

Mannvirki Elliðaárvirkjunar falla undir vatnalög annars vegar og hins vegar minjalög.

Þegar raforkuvinnslu er hætt virkjast lög um niðurlagningu mannvirkja en í tilfelli Elliðaárvirkjunar eru mannvirkin friðuð frá árinu 2012 og stangast því lögin á.

Vatnalög
79. grein vatnalaga um niðurlagningu mannvirkja hljóðar svo:

Niðurlagning mannvirkis samkvæmt þessum kafla, þ.m.t. stöðvun á viðhaldi, er háð samþykki Orkustofnunar. Við niðurlagningu skal umhverfið fært eins og kostur er til fyrra horfs. Eigandi mannvirkis skal leggja áætlun um niðurlagningu fyrir Orkustofnun til samþykktar þar sem m.a. skulu vera upplýsingar um hvernig verkið verði framkvæmt. Orkustofnun getur sett þau skilyrði fyrir leyfi sem eru nauðsynleg til að koma í veg fyrir hættu eða tjón fyrir einstaklinga og almenning.

(Vatnalög nr. 15, 1923, 79.gr.)

Minjalög
1. grein minjalaga fjalla um tilgang verndunar:

Tilgangur laga þessara er að stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða.
Menningarminjar teljast ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Lög þessi ná einnig til staða sem tengjast menningarsögu.

Lög þessi eiga að tryggja eftir föngum varðveislu menningarminja í eigin umhverfi, auðvelda aðgang og kynni þjóðarinnar af menningarminjum og greiða fyrir rannsóknum á þeim.

Endurheimt samfellu í straumvatns - vistkerfi

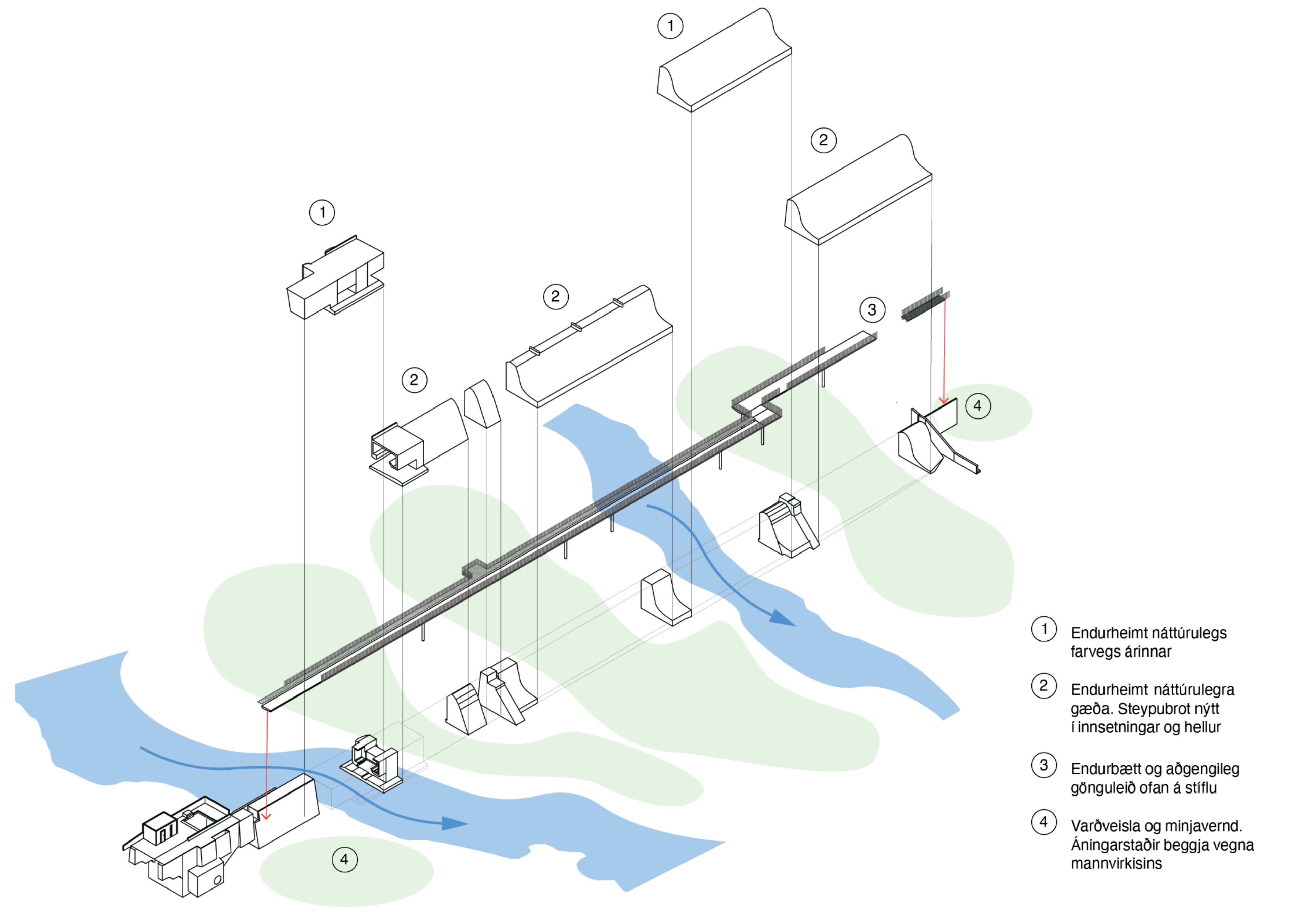

Elliðaárlaxinn gengur aftur upp í Árbæjarkvísl

3

Næturásýnd

Torg-lýsing
Minja-lýsing
Myrkurgæði
Lágstemnd göngu-lýsing
Myrkurgæði

Minjaás í stæði aðfallspípu

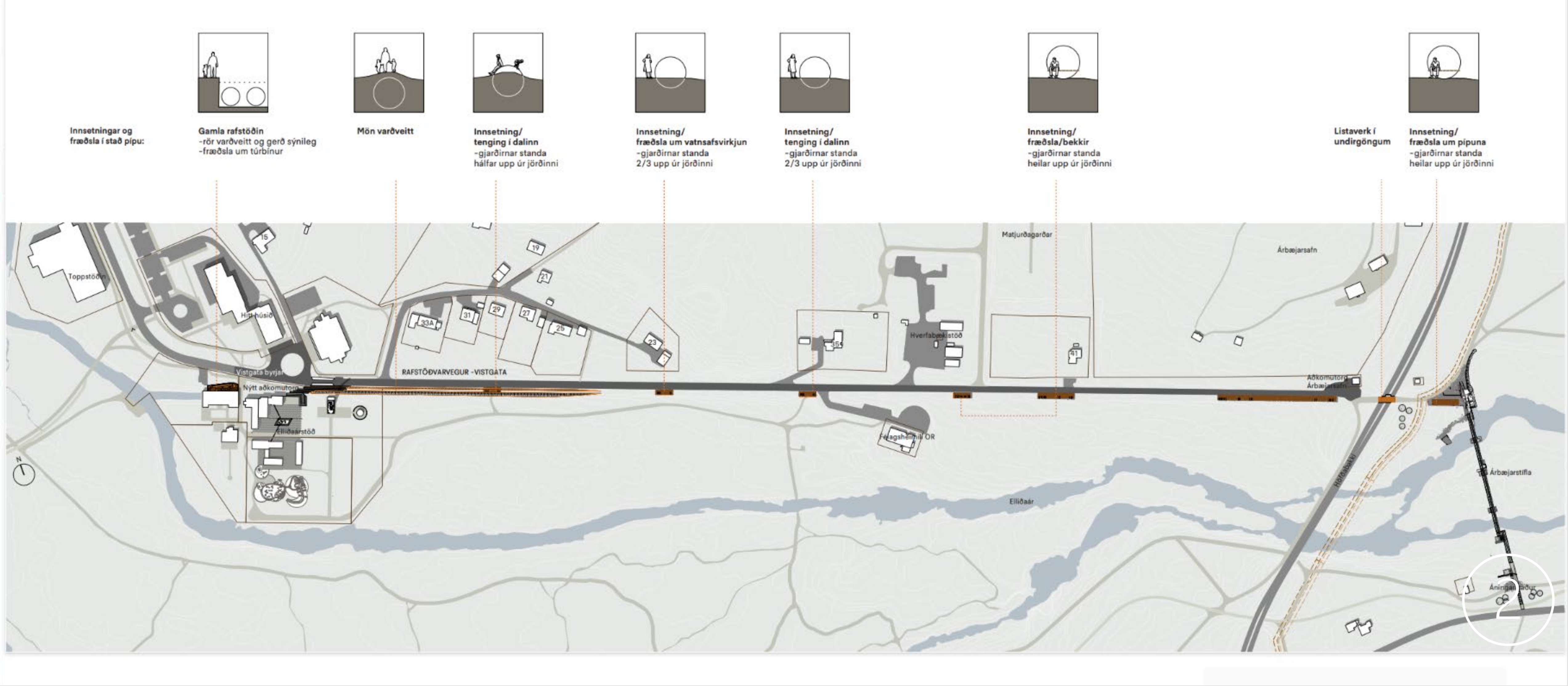

2

Minjaás í stæði aðfallspípu

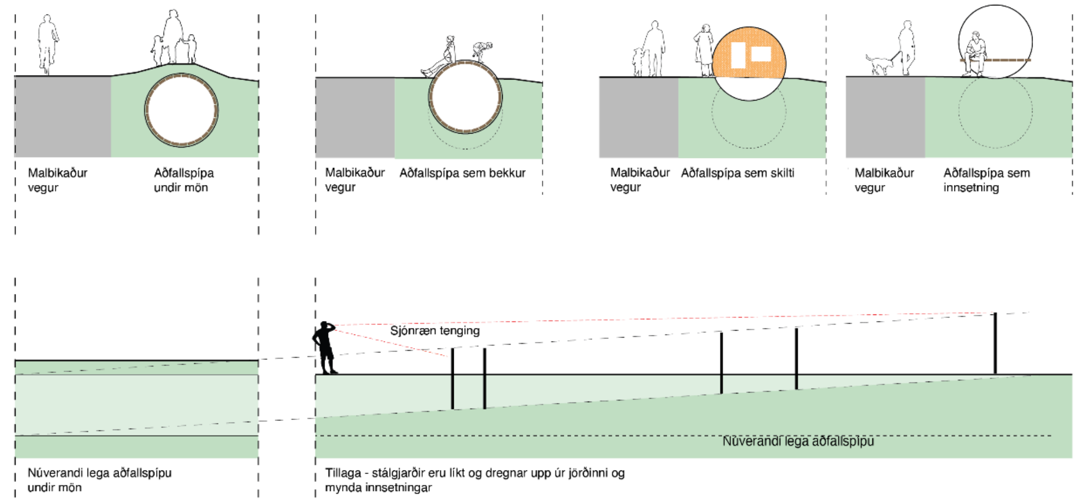

Aðfallspípa meðfram Rafstöðvarvegi

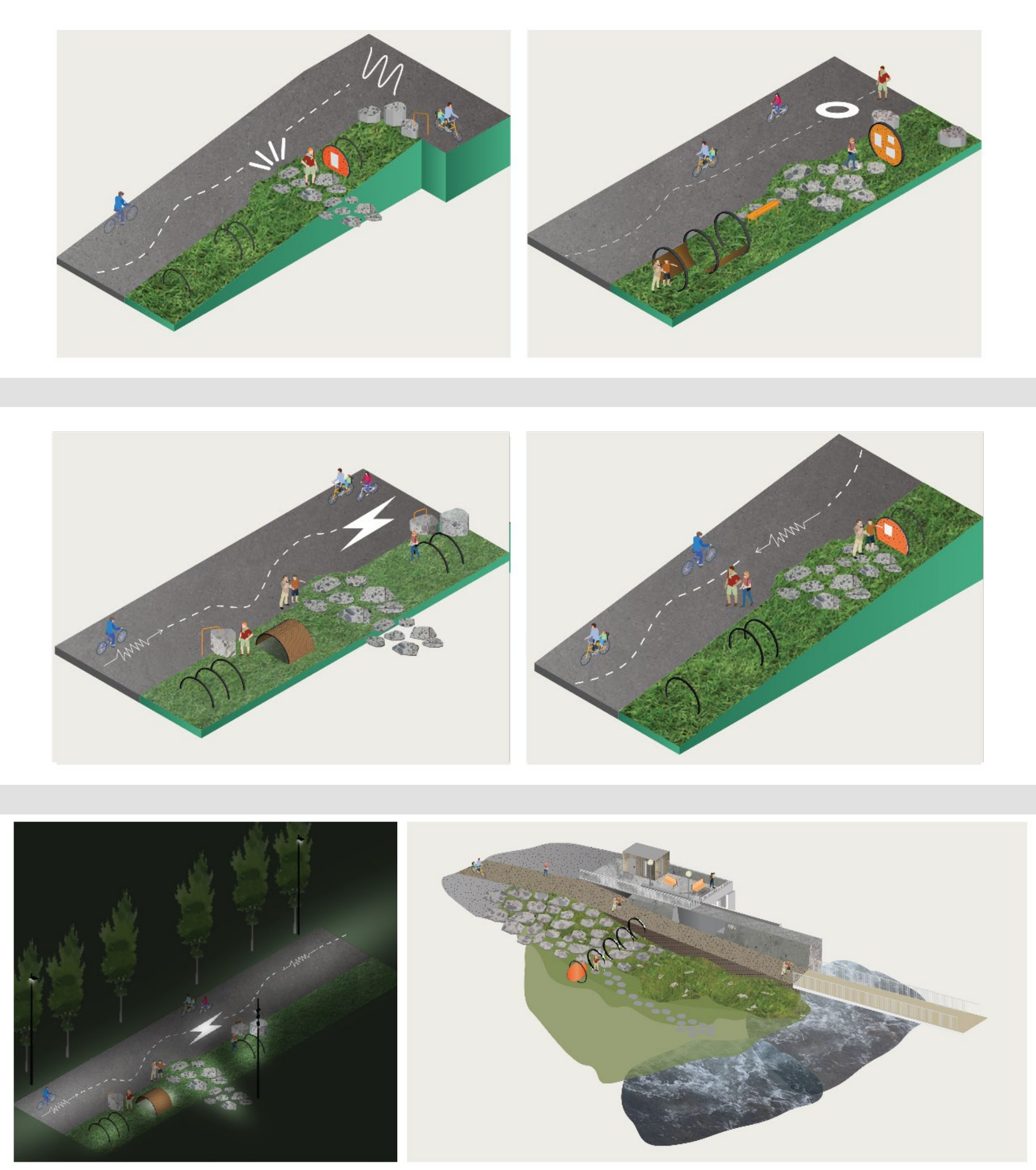

Elliðaárstöð

- Hönnunarverðlaun Íslands 2025
- Staður ársins
- Hönnunarteymið Terta

Orkuveitan
Takk fyrir